

Ombres de la recuperació del mercat de treball català

Agost 2015

Les dades sobre el mercat de treball a Catalunya i Espanya han millorat, tot i que de forma tímida, els darrers mesos. Els Governos, tan estatal com autonòmic, llencen missatges d'eufòria sobre la recuperació econòmica i la fi de la crisi, en gran mesura de cara a les properes cites electorals.

No pot negar-se que el nombre de persones a l'atur, tant registrades a les oficines de treball com les que consten a l'Enquesta de Població Activa, ha minvat. Però, com hem reiterat des de CCOO de Catalunya, la diagnosi del mercat de treball no pot reduir-se a l'anàlisi de l'atur sinó que ha de complementar-se amb l'estudi d'altres indicadors laborals, tant o més importants que la desocupació, com són l'ocupació, l'activitat, el nombre i qualitat de la contractació, les desigualtats de gènere, d'edat, d'origen, els fluxos de l'atur i l'ocupació...

Amb aquest informe pretenem demostrar que, sense negar que existeixen certs signes de millora, el nostre mercat de treball està lluny de la recuperació i, el que és més greu, que encara milers de persones al nostre país estan patint les conseqüències de la crisi en forma d'atur, desprotecció, precarietat i pobresa laboral com perquè els nostres governants facin discursos de cofoisme respecte el creixement i la recuperació de l'economia i l'ocupació.

La presumpta recuperació té ombres i en destaquem algunes.

Totes les dades estadístiques provenen de l'anàlisi de la darrera EPA, corresponent al segon trimestre de 2015 en comparació amb el mateix període de 2014 i, en alguns casos, amb anys anteriors que es determinen.

Les dades sobre condicions de vida s'han extret de l'IDESCAT. Les xifres sobre contractació, fluxos d'atur i ocupació provenen de l'Observatori d'Empresa i Ocupació i les corresponents a afiliació a la Seguretat Social i a Expedients de Regulació d'Ocupació les facilita el Ministerio de Empleo y Seguridad Social.

1

Catalunya ha perdut un total de **-16.700 habitants**.

La població entre 16 i 64 anys, la població potencialment activa o en edat de treballar, s'ha reduït en **-36.300 persones**.

Només augmenten els joves entre 16 i 19 anys i la població de més de 40 anys.

2

3

-50.400 joves entre 20 i 34 anys han deixat de viure a Catalunya

-30.800 persones d'origen estranger han marxat del país en el darrer any i 195.600 ho han fet des de 2008.

4

5

La població activa, aquella de més de 16 anys que treballa o està desocupada però disponible i fent gestions per a trobar feina, s'ha vist reduïda en **-9.200 persones**.

Totes les franges d'edat baixen en activitat, especialment entre 16 i 29 anys que ho fan en **-33.600 actius** i entre 25 i 34 anys en **-43.000 actius**.

Només puja l'activitat entre els majors de 45 anys.

6

7

726.200 persones estan desocupades segons l'EPA del segon trimestre i **510.947** segons l'atur registrat del mes de juny d'enguany.

Entre 2008 i 2015 el nombre de persones a l'atur ha crescut en **432.400**, al ritme actual de reducció de l'atur, caldrien casi **10 anys** per a assolir les xifres d'atur de 2008.

8

9

El nombre de desocupats que cerquen la primera feina o que fa més d'un any que no treballen, creix en **19.200 persones**, i en **388.600**, des de 2008.

434.500 aturats són de llarga durada, fa més d'un any que busquen feina, d'aquests, **305.500** fa més de dos anys.

10

11

La reducció el darrer any del nombre d'aturats que fa més de 2 anys que busquen feina (**-8.000**) representa només el 18% de la reducció total de l'atur.

La proporció d'aturats de molt llarga durada (més de 2 anys) respecte el nombre total creix del **40,7%**, al **42,1%**.

12

13

Només **1 de cada 4** persones a l'atur (el 27% del total) reben prestacions, el que suposa més de **mig milió** de persones desocupades sense protecció.

Des de 2011, la Taxa de Protecció per atur ha baixat en **-8,3** punts percentuals (**60.000** persones menys protegides)

14

15

3 de cada 4 aturats romanen a l'atur. El 2008, eren **1 de cada 2**.

El pas de l'atur a l'ocupació (trobar feina) és del **12,13%** i s'ha reduït des del 17,39%. En el cas de qui no ha treballat abans, baixa al **6,4%** i de qui fa més d'un any que està a l'atur, al **6,9%**.

16

17

El percentatge d'aturats que passen a ser inactius (deixen de constar com a aturats) augmenta

Entre 2008 i 2015 s'han destruït a Catalunya **562.200 ocupacions**.

18

19

Al ritme de creació d'ocupació d'aquest darrer any, caldrien **16 anys** per a recuperar el nivell d'ocupació de 2008.

El treball autònom i l'independent, ha crescut més que l'ocupació assalariada, en **28.800 i 19.000 persones**, respectivament. Ocupació més precària i menys sòlida.

20

21

S'han destruït **31.300** ocupacions assalariades al sector públic. Una mostra més de retallades i l'afebliment dels serveis públics.

El Portal Feina Activa del SOC va oferir el mes de juny **4.205** llocs de treball¹. El **73%** del total de caràcter temporal i el **8,5%** de tipus mercantil i no laboral.

22

23

El cost salarial total hora ha baixat en **-2,02€**, passant de 16,06€/hora a 14,04€/hora.

Entre gener i maig de 2015, **4.918 treballadors** s'han vist afectats per Expedients de Regulació d'Ocupació, dels quals **1.623** han estat acomiadats col·lectivament, **2.417** contractes s'han suspès i **878** jornades s'han reduït.

24

25

Els contractes temporals augmenten en **31.700** (tot i que les dones amb contracte temporal baixen en 8.700) mentre cauen els indefinits en **-12.700** (especialment entre els homes, que ho fan en -12.300)

La temporalitat és del **19,5%**, mentre que el 2014 era del **18,4%**

26

27

La majoria dels **235.089** contractes temporals registrats el mes de juny de 2015 van tenir una durada inferior o igual a 1 mes (38%), seguits de prop per aquells indeterminats: obra i servei i interinitat (33,6%). Els superiors a 2 anys només van ser el 0,26% (617), entre 18 i 24 mesos: 132 i entre 12 i 18 mesos: 105.

¹ la mitjana mensual el 2015 és de 3.587 llocs de treball oferts.

1 de cada 2 ocupats a temps parcial (el 54,7%), desitjaria fer-ho a temps complet per tant pateix parcialitat indesitjada

28

29

El **13%** de l'ocupació es concentra en el sector turístic, el sector més precari, amb major masculinització (el 57% pel 54% del total de l'economia), amb temporalitat (del 28%, 8,5 p.p. superior a la mitja del 19,5%) i menor salarització (hi ha major proporció de treball per compte propi)

A Espanya, el 41% de les persones contractades van tenir 2 o més contractes. L'índex de rotació és de **2,40** contractes per persona i any, sobretot entre dones, persones de 25 a 45 anys, titulats universitaris i al sector serveis.

30

31

Creix el nombre de contractes per dies, i fins i tot per hores. Els dilluns de cada mes, el saldo entre altes i baixes a la Seguretat Social creix, mentre que els divendres i el darrer dia del mes, presenta saldo negatiu.

Creixen les desigualtats entre homes i dones al mercat de treball. Les dones tornen a ser les principals víctimes de la crisi perquè tenen més dificultats per a tornar al mercat de treball.

32

33

Les dones actives han baixat en **-12.900**, mentre els homes actius han augmentat.

Respecte el moment amb activitat femenina més elevada durant la crisi, l'any 2011, el nombre de dones que ha deixat de ser actives el 2015, ha estat de **-36.400**.

34

35

Creix el nombre de dones inactives², en **8.600**, mentre que baixa entre els homes. La causa d'inactivitat per tasques de la llar, creix entre les dones en **12.000**, però cau entre els homes. Es reforça el rol reproductor de les dones i el productor dels homes.

La reducció de l'atur el darrer any entre les dones ha estat de **-1.900**, per **-42.400** entre els homes. Només **4 de cada 100** persones que han deixat d'estar a l'atur era una dona.

36

37

Les dones aturades des de fa més de 2 anys, han crescut en **3.000**, mentre que els homes s'han reduït en **-10.400**. La cronificació de l'atur comença a afectar més les dones.

Les dones tenen una taxa de protecció per atur **6 punts** inferior a les dels homes.

38

39

La probabilitat de trobar feina per a les dones a l'atur és només del **11,23%** i s'ha reduït més de 5 p.p. en un any (era del 16,42%, 2 punts superior a la dels homes el 2014)

² que ni treballen ni fan gestions per a trobar una feina ni estan disponibles per a treballar

-11.100 dones ocupades, tot i que l'ocupació total ha crescut de en **35.000** persones. Creixen les desigualtats d'accés al mercat laboral.

40

41

Cau l'activitat entre els joves, en **-12.600** persones actives d'entre 16 i 19 anys, però sobretot entre 20 i 24 anys (**-9.000**).

Menys joves ocupats entre 16 i 34 anys:

-24.800, entre 25 i 34 anys i **-700**, entre 16 i 24 anys.

42

43

Només **1 de cada 15** joves menors de 30 anys a l'atur percep prestacions (**180.000** joves a l'atur sense prestació i només **12.000** protegits), el que suposa el 6,6% del total.

Creix la permanència a l'atur dels joves entre 16 i 29 anys (del 71,4% al **74,82%** en un any) i entre qui no ha treballat mai, en més de 10 p.p. (del 63% al **73,8%**)

44

45

Es redueix el nombre d'aturats d'origen estranger en **-2.500 persones**, però al mateix temps, es destrueix ocupació entre estrangers i milers han marxat del país.

Les persones d'origen estranger actives han baixat en **-30.500** el darrer any, i en **-198.000** entre 2008 i 2015.

46

47

6.700 persones d'origen estranger han deixat d'estar ocupades.

Hi ha **233.100 llars** amb tots els actius desocupats (11%) a on hi viuen **325.000 persones** aturades i **124.100 llars** sense ingressos

48

49

Durant 2014³, la Taxa AROPE⁴ de risc de pobresa i exclusió social ha estat del **26%**, 1,7 p.p. més que el 2013 i lluny del 20% de 2007.

Durant 2014, **1.538.300 persones** corrien el risc de ser pobres, perquè tenien rendes inferiors al llindar de pobresa⁵.

La Taxa de Risc de Pobresa és del **20,9%**, **120.000 persones** més que 2013.

50

³ Les darreres dades publicades per l'IDESCAT sobre Taxa de risc de pobresa i exclusió Social corresponen a 2014

⁴ Té en compte la taxa de risc de pobresa, la taxa de baixa intensitat laboral i la privació material severa

⁵ 9.767 euros anuals per a un adult o 23.442 euros anuals per una llar amb dos adults i dos infants

Conclusions

Analitzar les dades del mercat de treball català més enllà de les estrictes xifres de l'atur ens permet comprovar que el nostre país perd població total, però el que és més greu, perd població activa. Concretament, hi ha 9.200 persones actives menys que fa un any, especialment persones entre 25 i 34 anys, una de les franges més actives.

El nivell d'atur, tot i que va baixant, és desorbitat i insostenible. Al ritme de reducció de la desocupació actual, caldrien 10 anys per a assolir les xifres d'atur anteriors a la crisi. L'atur de llarga i molt llarga durada, més d'un any i més de dos anys, no para de créixer, i amb ell, la desprotecció, en més de 60.000 persones que han perdut prestacions des de 2011.

La permanència a l'atur, és a dir, la impossibilitat de trobar una ocupació ha passat d'afectar 1 de cada 2 aturats l'any 2011, a 3 de cada 4.

L'ocupació que es genera és insuficient, i caldrien 16 anys a aquest ritme de creixement per a assolir el nivell d'ocupació de 2008, després de que s'hagin destruït més de 500.000 llocs de treball.

La nova contractació és cada cop més precària. La temporalitat creix, ja és del 19,5%, mentre els contractes indefinits cauen. Els contractes són cada cop més curts, fins i tot de dies i hores. Hi ha una enorme rotació, i de mitjana, cada treballador que entra al mercat de treball té 2,40 contractes a l'any. La parcialitat involuntària es manté i baixen els salaris en més de 2 euros/hora.

Creixen les desigualtats al mercat de treball. Sobretot les dones són qui més estan patint les conseqüències de la crisi. L'activitat entre les dones cau, en més de 36.400 dones actives menys que el 2011. Augmenta la inactivitat femenina, sobretot per tasques a la llar, tornant al rol reproductor. Cada cop és major la proporció de dones aturades de llarga i molt llarga durada. Només 4 de cada 100 persones que han deixat d'estar a l'atur aquest any eren dones. La protecció per atur entre les dones és 6 punts inferior a la dels homes. L'ocupació femenina cau, mentre augmenta la total.

Els joves tampoc milloren la seva posició al mercat de treball. Cau la seva activitat i l'ocupació. Només 1 de cada 15 joves menors de 30 anys sense feina tenen alguna protecció per atur, 180.000 joves estan desprotegits. La permanència en l'atur, no trobar feina, afecta el 75% dels joves aturats.

Les persones d'origen estranger han reduït la seva presència a l'atur, però en gran mesura perquè molts han marxat del país.

Per últim, les condicions de vida han empitjorat. L'ocupació als serveis públics s'ha reduït, evidenciant els efectes de les retallades i afectant, sobretot, qui es troba en una major vulnerabilitat social i econòmica. Més de 233.000 llars tenen tots els seus actius a l'atur i més de 124.000 llars no disposen d'ingressos. La Taxa de risc de pobresa i exclusió social creix i ja és del 26%. Més de 1,5 milions de persones a Catalunya corren el risc de ser pobres.

Per tant,

1. Milloren les dades a nivell macroeconòmic, però no suposa la millora generalitzada per a tota la societat
2. Els indicadors laborals empitjoren qualitativament (ocupació precària) i no milloren prou quantitativament (insuficient creació d'ocupació o reducció de l'atur) o directament són negatius (cronificació de l'atur, augment de la desprotecció, reducció de l'activitat...)
3. La recuperació de l'ocupació no pot ser a qualsevol preu, sortir de la crisi no pot ser l'excusa per a bombardejar les condicions de treball i vulnerar els drets laborals més bàsics
4. A curt termini no es veuen signes d'un canvi radical de tendència que redueixi dràsticament l'atur i generi suficient ocupació
5. Moltes persones aturades de llarga durada amb edats elevades i dèficits de qualificació, tindran grans problemes de retorn al mercat de treball
6. Les dones poden acabar sent les principals víctimes de la crisi i els seus efectes, perquè tenen moltes més dificultats de retorn al mercat de treball i es corre el risc de que moltes d'elles quedin excloses definitivament i es torni als models de baixa activitat i ocupació femenina
7. Augmenta la pobresa tant de les persones aturades sense protecció com la pobresa laboral que la precarietat de l'ocupació genera. És imprescindible implementar mecanismes de protecció per a qui no té feina ni recursos com la Renda Garantida de Ciutadania i la Prestació d'ingressos mínims vinculada a la Seguretat Social

8. Les condicions laborals i socials de gran part de la societat han canviat com a conseqüència d'un model de producció que reproduïx les velles fórmules que han agreujat la crisi i les seves conseqüències i que es basa, principalment, en baixos costos laborals.
9. No existeixen motius que justifiquin l'euforia i cal exigir els dirigents polítics responsabilitat i respecte a l'hora d'interpretar les dades sobre el mercat de treball, ja que darrera les xifres hi ha persones

Massa ombres en la recuperació del mercat de treball català que posen en entredit la sortida de la crisi i que evidencien un nou escenari de major precarietat, pobresa i pèrdua de drets.